

*В. С. Петренко,
д. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та підприємництва,
Херсонський державний університет
ORCID ID: 0000-0001-8336-7665*

*А. С. Карнаушенко,
к. е. н., ст. викладач кафедри економіки та фінансів,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: 0000-0003-1813-2792*

*М. С. Танклевська,
учениця 10 класу Херсонської гімназії № 6 Херсонської міської ради
ORCID ID: 0000-0003-0274-3089*

DOI: 10.32702/2306-6806.2021.12.41

КРЕДИТУВАННЯ ЯК ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО ФІНАНСУВАННЯ МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

*V. Petrenko,
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the
Department of Finance, Accounting and Entrepreneurship, Kherson State University*

*A. Karnaushenko,
PhD in Economics, Senior Lecturer of the Department of Economics and Finance,
Kherson State agrarian and economic University*

*M. Tanklevska,
student of the 10th grade, Kherson gymnasium № 6 of the Kherson City Council*

LENDING AS A MAIN SOURCE OF FUNDING YOUTH ENTREPRENEURSHIP

У статті розглянуто методологічний підхід та практичні аспекти розвитку кредитування молодіжного підприємництва як основного джерела фінансування господарської діяльності. На основі аналізу останніх досліджень та публікацій автори статті згрупували різні види фінансування молодіжного підприємництва в одну модель. Визначено основні проблеми, з якими стикаються молоді підприємці, які потребують додаткових фінансових ресурсів. Розглядаючи закордонний досвід кредитування молодих підприємців, виявлено, що європейські уряди надають підприємцям як фінансову допомогу, так й інформаційну, освітню підтримку, консультації, проводять маркетингові дослідження, а також роблять державне замовлення товарів, робіт та послуг у місцевих підприємствах. Досліджуючи фінансові установи, які здійснюють кредитування молодих підприємців автори виокремили три групи: банківські установи, кредитні спілки та міжнародні організації. За даними самих підприємців банківські позики є найбільш поширеним джерелом зовнішнього фінансування бізнесу, але на сьогодні українські банки скоротили обсяги кредитування молодих підприємців у зв'язку з важкою економічною ситуацією в країні. Складено рейтинг банківських установ з найбільш кращими умовами кредитування. Було здійснено порівняльну характеристику найвигідніших для бізнесу краудфандингових платформ. Проаналізовано обсяг наданих кредитів найбільшими кредитними спілками України. Здійснено порівняльну характеристику різних джерел кредитування із зазначенням їх переваг та недоліків.

The article considers the methodological approach and practical aspects of the development of youth entrepreneurship lending as the main source of financing economic activity. Based on the analysis of recent research and publications, the authors of the article grouped different types of financing of youth entrepreneurship into one model. The usefulness of this model of grouping funding sources is that it allows to identify stakeholders

in the financing of young entrepreneurs in the country as a whole or in a particular region, or in the local community. This article is based on a broader case study of the factors influencing youth entrepreneurship in Ukraine. Limited access to external financial resources affects the development of entrepreneurship in the country and is one of the main deterrents for young entrepreneurs, as lenders classify them as risky borrowers who do not have a positive credit history, work experience and who have no collateral to secure a loan or lines. The study identifies the main problems faced by young entrepreneurs who need additional financial resources. Examining the foreign experience of lending to young entrepreneurs, it was found that European governments provide entrepreneurs with both financial assistance and information, educational support, consulting, marketing research, and government procurement of goods, works and services in local businesses. Examining financial institutions that provide loans to young entrepreneurs, the authors identified three groups: banking institutions, credit unions and international organizations. According to the entrepreneurs themselves, bank loans are the most common source of external business financing, but today Ukrainian banks have reduced lending to young entrepreneurs due to the difficult economic situation in the country. The authors have compiled a rating of banking institutions with the best lending terms. A comparative description of the most profitable crowdfunding platforms for business was made. The volume of loans granted by the largest credit unions of Ukraine is analyzed. A comparative description of different sources of credit, indicating their main advantages and disadvantages.

*Ключові слова: кредитування, фінансування, стартап, молодіжне підприємництво, банківські кредити.
Key words: lending, financing, startup, youth entrepreneurship, bank loans.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Наявність початкового капіталу відіграє важливу роль в організації власної справи, особливо якщо бізнес організовується молодим підприємцем. Так, згідно з результатами соціологічного опитування молодих людей проведеного в 2017 р. та 2020 р. авторами встановлено, що респонденти назвали основними стримуючими факторами в блоці "Фінансові ресурси" — відсутність початкового капіталу (власних коштів) та обмежений доступ до банківського кредитування [1]. Крім того, молоді новостворені підприємці зазначили, що для організації власної справи використовували початковий капітал, який склався з власних коштів та коштів сім'ї (67%), 20% опитаних використовували комерційні кредити для створення власної справи, а 13% — поєднували кредитування з власними коштами [1]. Згідно з вищезазначеними даними молоді підприємці остерігаються брати кредити на розвиток власної справи, адже завжди залишається ризик невдалого ведення підприємницької діяльності. Як свідчить статистика майже 55% підприємців закриваються в перші 5 років свого існування. Попри непопулярність кредитування серед підприємців, банківське кредитування займає друге місце (після власних коштів) в рейтингу найрозповсюдженіших джерел фінансування мікро, малого та середнього підприємництва в Україні та світі [2].

Ця тема дослідження є актуальною, тому що обмежений доступ до зовнішніх фінансових ресурсів є одним з головних стримуючих факторів для молодих підприємців, адже кредитори відносять їх до ризикових позичальників, які не мають позитивної кредитної історії, трудового досвіду та у яких відсутня застава для забезпечення кредитної позики або лінії. Оскільки молодіжне підприємництво відіграє важливе значення в розвитку економіки всієї держави, то чим кращі будуть умови для їх розвитку, тим швидше буде скорочуватися безробіття серед молоді, розвиватися здорова конкуренція на ринку та підвищуватися ВВП у країні. Покращення процесу зовнішнього фінансування підприємницької діяльності молодих людей буде стимулювати їх до більш ефективних результатів діяльності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Темі фінансування малого та середнього підприємництва присвячено чимало досліджень вітчизняних та

зарубіжних науковців. Так, В.О. Романишин, Г. Уманців, І. Сясько зазначали, що "динамічний розвиток МСП (малого та середнього підприємництва) неможливий без активної кредитної підтримки" [3]. І. Пилипенко та С. Єгоричева в своєму дослідженні встановили, що "одним із напрямів забезпечення виходу з кризи може вважатися розвиток ринку банківського кредитування" [4]. Аналізом, перспективами та напрямками вдосконалення фінансування суб'єктів малого та середнього підприємництва в Україні займалися такі вітчизняні науковці: А. Верхотурова, Н. Дорошенко [5], А. Боровік [6], В. Петренко [7], А. Бойко [8], Н. Танклевська, Н. Трусова [9], Т. Повод [10], А. Ковальова [11], А. Балацька [12]. О. Тимченко зазначала, що "одним з стратегічних напрямів державної політики сприяння розвитку підприємництва має бути формування цілісного системного підходу до усунення факторів, що утруднюють доступ малого підприємництва до фінансових ресурсів" [13].

Дослідженням можливої адаптації міжнародного досвіду фінансування та кредитування мікро-, малого та середнього підприємництва до українських реалій займалися такі науковці як В. Стрілець [14], В. Вовк, Н. Камінська, С. Прийма [15]. Так, В. Стрілець у своєму дослідженні зазначала, що "першочерговим завданням для України є адаптація досвіду державної підтримки банківського кредитування сфери малого бізнесу" [14]. Враховуючи багаточисленні публікації вітчизняних та зарубіжних науковців з фінансування підприємництва, питання покращення кредитування молодіжного підприємництва як основного джерела додаткових фінансових ресурсів для початку підприємницької діяльності залишається в повній мірі не розкритим.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є дослідження особливостей кредитування молодіжних підприємств в Україні як одного з основних джерел фінансування.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Молодіжне безробіття — одна із основних глобальних проблем з якою стикаються майже всі країни світу і Україна не виключення. Згідно з даними Державної служби статистики України кількість безробітних у 2020 р. становило 1674,2 тис. осіб, з яких 36,4% або 610,1 тис. осіб віком від 15 до 34 (рис. 1) [16].

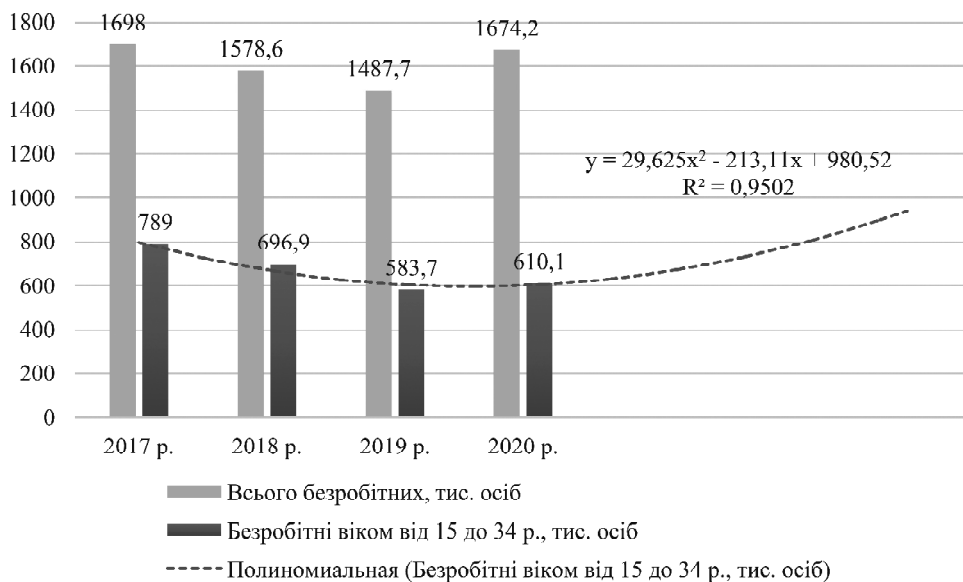

Рис. 1. Кількість безробітних віком від 15 до 34 р., тис. осіб

Аналізуючи рисунок 1 встановлено, що безробіття серед молодого населення дуже високе. Здійснивши за допомогою математичної функції прогнозування, встановлено, що в наступні роки цей показник буде зростати, про що вказує поліноміальна лінія тренда та величина вірогідності апроксимації (R^2), яка становить 0,9502. Причинами молодіжного безробіття автори вбачають у тому, що молоді люди менш кваліфіковані ніж старше покоління, відсутній стаж роботи, інколи відсутня професія та спеціальність. Чимало Міжнародних громадських організацій вважають, що молодіжне підприємництво є рішенням проблеми високого рівня безробіття серед молоді та за допомогою якого зменшиться рівень бідності серед населення.

Спираючись на попередні дослідження авторів [1; 7], встановлено, що дефініція поняття "молодь (молоді люди)" розглядається у різних країнах по різному. Крім того в різних країнах по різному встановлюється віковий діапазон молодих людей, який охоплює від 12 р. (у деяких країнах Африки) до 44 р. (згідно з Всесвітньою організацією охорони здоров'я).

Розглядаючи визначення "молодіжного підприємництва", автори переконані, що воно повинно мати таке формулювання: "молодіжне підприємництво — це господарська діяльність, здійснювана на свій власний ризик, особою у віці від 14 до 35 років або підприємницькою командою, до складу якої входить не менше 70 % учасників тієї ж вікової категорії, з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту" [1].

Важливість молодіжного підприємництва для кожної країни важко переоцінити, адже воно вирішує проблему з молодіжним безробіттям, дає змогу молодим людям отримувати достойні доходи від власної праці та надає змогу розвиватися особистості молодого підприємця та впроваджувати інноваційні бізнес-ідеї. Але враховуючи важливість категорії "молодіжне підприємництво" для країни, молоді підприємці стикаються з багатьма проблемами під час організації та безпосередньої підприємницької діяльності, адже вони мають менше ресурсів, знань та досвіду, ніж їхні більш дорослі колеги [1; 3; 5; 7]. Досліджуючи основні проблеми, варто відмітити такі:

1) до молодих підприємців висувуються вищі вимоги та більшу недовіру як до менш надійних партнерів, ніж їх дорослих колег;

2) молодим підприємцям складніше отримати доступ до зовнішніх фінансових ресурсів, так як за часту не мають кредитної історії та застави для позики;

3) набуття підприємницьких навичок відбувається шляхом постійного навчання та методами "спроб і по-

милок", які інколи призводять до негативних наслідків та втрат майбутніх доходів;

4) складність знаходження вільної ніші, виходу на ринки збуту та подолання регуляторних бар'єрів.

За даними Державної служби статистики та OpenDataBot, в Україні налічується близько 2 млн фізичних осіб-підприємців, майже 1,4 млн — юридичних осіб. Для більшості країн, у т.ч. і для України, мікро та малий бізнес є основою економіки, в Україні малий бізнес створює 60% ВВП та забезпечує 79% всіх робочих місць в країні. Малий бізнес є основою, без якого не може здійснювати розвиток економіки, тому що мікро та малі підприємці позитивно впливають на територіальні громади та кількісно створюють більше робочих місць, ніж середня та великі підприємства в регіоні та державі.

Аналізуючи закордонний досвід встановлено, що у різних країнах по різному відбувається градація підприємств на мікро, малі, середні та великі підприємства. У США та Німеччині малим бізнесом вважаються підприємства, де працює менше 500 працівників. В українському законодавстві встановлено, що до мікропідприємства відносять ті підприємства, які мають до 10 працівників у штаті та чистий дохід до 700 тис. євро на рік; до малого підприємства відносять підприємство, у якого до 50 працівників у штаті та чистий дохід до 3 млн євро, середнє підприємство — до 250 працівників та до 40 млн євро чистого доходу [18]. Закордоном введення градації суб'єктів господарювання допомагає класифікувати бізнес, який в залежності від розміру може претендувати на державні субвенції та пільги. В Україні такий розподіл суб'єктів господарювання допомагає поділити фізичних осіб-підприємців на різні групи платників спрощеного податку (єдиний податок) у всіх інших випадках градація застосовується для збору інформації Державною службою статистики, а не для отримання преференцій та допомоги. Переважна більшість розвинених країн світу підтримують власних підприємців, особливо молодих, як на загальнонаціональному, так і на регіональному рівнях. Адже розвиток підприємництва являється провідною тенденцією європейського та світового банківського регулювання, окрім законодавчого стимулювання, європейські уряди надають підприємцям фінансову допомогу, інформаційну та освітню підтримку, консультації, проводять маркетингові дослідження, а також роблять державне замовлення товарів, робіт та послуг у місцевих підприємствах. Український уряд поки що не має змоги впроваджувати такі загальні методи підтримки власних підприємців, тому українські молоді підприємці повинні шукати інші джерела фінансування власної діяльності.

Рис. 2. Шести джерельна модель фінансування молодіжного підприємництва

Джерело [7; 11; 12; 14].

Проаналізувавши наукові праці різних економістів, вчені, фінансисти [7; 11; 12; 14] щодо фінансування підприємництва в т.ч. і молодіжних, автори згрупували різні види фінансування молодіжного підприємництва в одну модель (рис. 2).

Складаючи рейтинг популярності вищенаведених джерел фінансування молодіжного підприємництва авторами встановлено, що молоді підприємці в більшості випадків використовують власні кошти, до них також відносять кошти сім'ї та друзів, на другому місці за популярністю банківське кредитування, на третьому місці державна допомога [1].

Банківські позики є найбільш поширеним джерелом зовнішнього фінансування бізнесу. Але, на жаль, на сьогодні українські банки не дуже активно кредитують молодих підприємців у зв'язку з важкою економічною ситуацією в країні. Позичальник повинен мати гарну кредитну історію, мати всю необхідну фінансову звітність, його бізнес повинен успішно функціонувати протягом тривалого проміжку часу, а найголовніше — претендент повинен надати заставу. Банки краще дають кредити під заставу депозитів або нерухомості, під заставу земельної ділянки, транспортного засобу або техніки гроші отримати значно складніше.

Середній розмір кредитних ставок для суб'єктів господарювання в українських банках станом на січень 2021 р. становить від 13% до 23% річних у гривні [18]. Зазвичай комерційні банки надають позики для поповнення обігових коштів у вигляді овердрафту чи кредитної лінії. Середня сума такого кредиту становить від 300 тис. грн до 1 млн грн. Найчастіше банківські кредитні програми для малого та середнього бізнесу, до якого відноситься молодіжне підприємництво, розраховані на термін від одного року до трьох років. Якщо ж сума позики становить від 1 до 10 млн гривень, термін фінансування може бути продовжений.

Розглядаючи ситуацію з кредитуванням молодіжного бізнесу в 2020 р. в Україні встановлено, що стан кредитування не покращився. Кредитний портфель українських банків зменшився на 4,4%, станом на 31.12.20 р. складає 1,05 трлн грн, а корпоративний сектор знизився на 6,1%, та становить 795,4 млрд грн.

В Україні з I кварталу 2020 р. було запущено президентську програму доступного кредитування під 5,7 та 9% для підтримки малого та середнього бізнесу. На дану програму держава виділила 2 млрд грн. Загалом минулого року у рамках програми банки видали 7,6 тис. позик на 17,4 млрд грн. За рік роботи програми було вида-

но кредитів на суму 20,5 млрд грн, з яких: 11,9 млрд грн — рефінансування старих кредитів; 4,9 млрд грн — антикризові позики під 3% річних; 3,7 млрд грн — капітальні інвестиції [17; 18].

Недоліком даної програми є велика бюрократія, адже пільговими кредитами змогли скористатися лише 13% від загальної кількості поданих заявок. Згідно з офіційними даними банківських установ, вони отримали 64,6 тис. заявок на загальну суму 80,9 млрд грн, але фактично видали 8,6 тис. позик, на загальну суму 20,2 млрд грн. Основними причинами відмови в кредитуванні — це відповідність показників позичальника з критеріями програми, негативна кредитна історія або ж відсутність застави.

За даними Національного банку України та Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг та оцінивши найбільш сприятливі умови різних фінансових установ щодо кредитування підприємства, авторами дослідження було виділено організації, які найбільш сприятливо надають фінансові ресурси українському бізнесу. Станом на 31.12. 2020 р. у Державному реєстрі фінансових установ було зафіксовано 966 фінансових компаній, із яких 783 мають ліцензії на видачу кредитів (табл. 1).

Проаналізувавши дані банківських установ, встановлено, що у середньому українські банки відмовляють у видачі кредиту кожному третьому підприємцю. Кредитні установи приділяють великого значення сфері діяльності підприємства-позичальника та його репутації. Наприклад, найбільше кредитних програм діє для аграрних виробників, які можуть отримати кредит для купівлі сільськогосподарської техніки, добрив, насіння українського виробництва. В умовах пандемії Ковід-19 банки знизили об'єми кредитування малого та середнього підприємництва, особливо підприємцям, які працюють у сферах громадського харчування та туристичного бізнесу. Василь Тарасов зазначає, що "стартапи практично не мають шансів на отримання банківського фінансування", тому що у таких підприємців на початку організації власної підприємницької діяльності не має початкового капіталу та застави [18]. Хоча існують фінансові установи, які видають молодим підприємцям безгарантійні кредити як фізичній особі, сума кредиту — не більше 100 тис. грн. Перевагами користування такого кредиту — це те, що фінансова установа не вимагає фінансової звітності від підприємця, але недоліком є те, що річні відсотки за позикою можуть становити майже 50%. А також переважна більшість молодих стартаперів

Таблиця 1. 10 банківських установ з найкращими умовами кредитування

Назва банківської установи	Кредитна програма	Відсоткова ставка в гривні	Відсоткова ставка в доларах
ІндустріалБанк	Кредит, Кредитна лінія	21%	8,5%
Райфайзен Банк Аваль	Розвиток	Від 16%	5%
Кредо Банк	Кредит на поповнення обігових коштів	Від 4%	5,5%
УкресімБанк	Розвиток бізнесу	Від 13%	5%
УкргазБанк	Фінансова підтримка інвестиційних проектів клієнтів МСБ, Розвиток бізнесу для клієнтів МСБ	Від 13%	5,5%
ПриватБанк	КУБ, Кредитна лінія	Від 13	5,5%
Агріколь Банк	Кредитна лінія	Від 12,5%	7,35%
ОщадБанк	Кредит на поповнення обігових коштів	Від 12%	5,5%
Альфа Банк Україна	Кредит на розвиток бізнесу	Від 12%	5,7%
УкрсібБанк	Кредит на купівлю комерційної нерухомості	Від 9,5%	3,9%

Джерело [18].

користуються краудфандинговими платформами для отримання коштів для впровадження власних ідей. Найкращі краудфандингові платформи для бізнесу — це Kickstarter, Fundable та CrowdFunder (табл. 2).

Характерною альтернативою банківським устано-

вам є кредитні спілки. Особливістю такого кредитування є те, що для того щоб отримати кредит в такій установі потрібно стати членом кредитної спілки та сплатити членський внесок. Документальне оформлення кредиту в кредитній спілці здійснюється швидше та з меншим переліком паперових документів. Але ставки по кредиту в кредитних спілках набагато вищі, ніж у банках, і становлять у середньому від 30% до 50% річних, а максимальний термін кредитування один рік (рис. 3).

Крім банківських кредитів та позик кредитних спілок, молоді підприємці можуть скористатися послугами міжнародних кредитних організацій. На території України здійснюють кредитування бізнесу такі міжнародні організації: Європейський інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Європейський інвестиційний фонд, WNISEF, Німецько-Український фонд. Отримання фінансової допомоги у міжнародних організацій вимагає від представників бізнесу гарної кредитної історії, прозорих фінансових звітів та підпадати під критерії тої чи іншої кредитної програми. Передусім міжнародні організації надають перевагу у кредитуванні представників енергетичної, екологічної та аграрної сфери, а також цікавим стартап-проектам.

Проаналізувавши різні джерела кредитування молодіжних підприємств можна виокремити переваги та недоліки кожного із вище наведених джерел (табл. 3).

Усі вищенаведені інструменти отримання фінансової допомоги для відкриття, оптимізації та розвитку молодіжного підприємництва мають свої переваги та недоліки, тому кожен молодий підприємець повинен сам зважувати всі "за" та "проти" щодо джерела кредитування. Альтернативою позикових коштів для молодих підприємців можуть стати прямі та венчурні інвестиції, або ж залучення бізнес-ангелів.

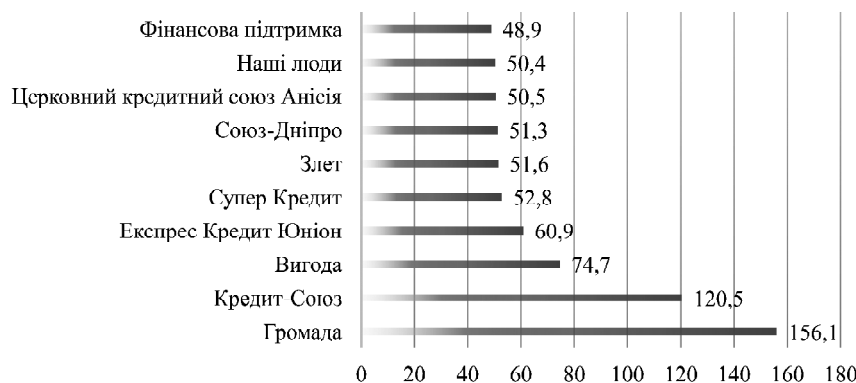
ВИСНОВКИ

Отже, в результаті дослідження встановлено, що дуже складно виявити достовірну інформацію щодо кредитування молодих підприємців, бо в фінансово-кредитних установах не здійснюють розподіл підприємців за віковими особливостями, але можливо припустити, виходячи з рівня розвитку підприємництва, що в зв'язку з карантинними обмеженнями молодому підприємцю дуже важко здійснювати підприємницьку діяльність тільки власними фінансовими ресурсами, тому вони активно залучають позикові кошти із різних

Таблиця 2. Порівняльна характеристика краудфандингових платформ

Kickstarter	Fundable	CrowdFunder
Одна з перших міжнародних платформ із великим авторитетом. Перевагами є гарантії для спонсорів та безпека (гроші не йдуть з рахунків донорів до закінчення терміну проекту). За 10 років існування платформа допомогла 150 тисячам підприємцям та збрала понад \$4 млрд. На цій платформі отримали фінансування ігрова приставка OUYA та розумний годинник Pebble. Проекти створюються безкоштовно, а комісія дорівнює 5%. Автори можуть потрапити в окремі категорії рекомендацій від команди платформи та отримати додатковий приплив зацікавлених спонсорів. Недоліком є комісія за висновки, робота лише з американськими/британськими банками	Fundable допомогла підприємцям зібрати \$377 млн. Вона має особливу структуру щомісячних відрахувань: ви не сплачуєте відсотковий збір, а віддаєте \$179 на регулярній основі. Тут створюють не так проекти, як сторінки організацій, які шукають аудиторію. На Fundable збирають гроші як на нові стартапи (інвестиції не можуть перевищувати \$50000), так і на розвиток існуючих компаній (до \$10 млн), наприклад, на масовий запуск нових товарів у виробництво	Великі краудфандинг-проекти для довгострокового вкладення грошей трапляються саме тут. CrowdFunder – професійна спільнота із 200 тисяч підприємців. Акції компаній можуть продавати як новачки, і досвідчені бізнесмени. Акредитовані донори CrowdFunder – це ціла мережа з 12 тисяч венчурних інвесторів, які вже вклали \$150 млн

Джерело [19].

Рис. 3. Обсяг наданих кредитів найбільшими кредитними спілками України, млн грн

Джерело [18].

Таблиця 3. Порівняльна характеристика різних джерел кредитування

Назва джерела	Переваги	Недоліки
Банківські установи	Великі суми кредиту, велика кількість кредитних програм, захищеність клієнта від шахраїв, офіційність кредитної операції	Високі відсоткові ставки, обов'язкова наявність застави, високі вимоги до позичальника, чітке дотримання графіку виплат, додаткові витрати на банківське обслуговування кредитної операції, обов'язковість страхового договору
Кредитні спілки	Оформлення кредитного договору є швидким, простим та без довідок, обмежена кількість особливих умов, які висуваються до позичальника	Сплата членського та пайового внеску, високі відсоткові ставки, короткий термін кредитування, за формою кредитної спілки можуть ховатися фінансові піраміди
Міжнародні організації	Доступність, гнучкість, низькі відсоткові ставки, термін кредитування до 60 місяців, обсяг кредитної суми до 10 млн євро	Чіткі критерії, які висуваються до позичальника, складність оформлення заявки, наявність гарної кредитної історії та прозорої документації

Джерело [10; 11; 18; 20].

джерел. Використання кредитних ресурсів є абсолютно нормальним явищем для ринкової економіки, хоча багато молодих підприємців не використовують їх, тому що є чимало стримуючих факторів. На сьогодні чимало фінансових організацій розробляють багато кредитних продуктів для малого та середнього бізнесу, якими можуть скористатися і молоді підприємці. Але як зазначив керуючий партнер "ЕСКА Капітал" та Safra Finance Сергій Васюков: "Це гра (підприємництво) з мінімумом правил та максимум можливостей. Але, якщо одні, більш досвідчені підприємці допомагатимуть іншим підприємцям, виникне сприятлива основа для взаємовигідного співробітництва" [18].

Література:

1. Karanushenko A., Petrenko V., Tanklevska N., Borovik L., & Furdak M. Prospects of youth agricultural entrepreneurship in Ukraine. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2020. 6 (4). P. 90—117. URL: <https://doi.org/10.51599/are.2020.06.04.06>
2. Цуканова Л.В., Грибкова С.М. Проблеми вибору джерел фінансування та їх застосування в промисловості України. *Економічний вісник Донбасу*. 2016. № 3 (45). С. 148—153. URL: [http://www.evd-journal.org/download/2016/3\(45\)/pdf/19-Tsukanova.pdf](http://www.evd-journal.org/download/2016/3(45)/pdf/19-Tsukanova.pdf) (дата звернення 22.03.2021).
3. Романишин В., Уманців Г., Сясько І. Активізація кредитування суб'єктів малого та середнього підприємництва в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. С. 70—77. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2018.22.70>
4. Пилипенко І., Єгоричева С. Сучасний стан та основні напрями розвитку ринку банківського кредитування суб'єктів підприємництва в Україні. *Збірник наукових статей магістрів. Інститут економіки, управління та інформаційних технологій ПУЕТ*. С. 274—282. URL: http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/7316/1/%D0%9C%D0%90%D0%93_%D0%97%D0%91%D0%98%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A_%D0%86%D0%9D%D0%A1%D0%A2%D0%98%D0%A2%D0%A3%D0%A2_%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9.pdf#page=274 (дата звернення 23.03.2021).
5. Верхотурова А., Дорошенко Н. Аналіз та перспективи кредитування суб'єктів малого та середнього підприємництва. *Бізнес Інформ*. 2018. № 10. С. 335—340.
6. Боровик Л.В. Аналіз впливу домогосподарств населення на інвестиційну привабливість галузі. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. № 4 (66). С. 33—39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2018-4-6>

7. Петренко В., Карнаушенко А. Фінансування інноваційного молодіжного підприємництва шляхом залучення венчурних коштів. *Бізнес Інформ*. 2020. № 7. С. 242—248.

8. Boiko V., Kwilinski A., Misiuk M., Boiko L. Competitive advantages of wholesale markets of agricultural products as a type of entrepreneurial activity: the experience of Ukraine and Poland. *Economic Annals-XXI*. 2019. Vol. 175. Is. 1—2. Pp. 68—72. <https://doi.org/10.21003/ea.V175-12>

9. Trusova N.V., Tanklevskaya N.S. et al. Financial Provision of Investment Activities of the Subjects of the World Industry of Tourist Services. *Journal of Environmental Management and Tourism*. 2020. (Vol. XI, Summer), 4 (44): 890—902. DOI: 10.14505/jemt.v11.4(44).13

10. Остапенко А.С., Повод Т.М. Оцінка ресурсної бази банківської системи України. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 16. С. 768—772. URL: <http://global-national.in.ua/issue-16-2017>

11. Ковальова А.О. Альтернативні форми фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 12. С. 114—120. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.12.114

12. Балацька А. Напрямки вдосконалення кредитного забезпечення розвитку підприємницької діяльності в Україні. *Галицький економічний вісник*. 2020. Т. 63. № 2. С. 136—144.

13. Тимченко О. Проблеми фінансового забезпечення розвитку малого підприємництва. *Економіка, маркетинг та право: теоретичні підходи та практичні аспекти розвитку: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 23 квітня 2018 р.): у 3 ч.* Полтава: ЦФЕНД, 2018. Ч. 1. С. 45—47.

14. Стрілець В. Зарубіжний досвід кредитування малого бізнесу. *Бізнес Інформ*. 2019. № 3. С. 44—50.

15. Вовк В., Камінська Н., Прийма С. Моделювання активної адаптації фінансового кредитування проєктів у підприємстві. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2013. Вип. 49. С. 242—248.

16. Безробіття населення (за методологією МОН) за статтю, типом місцевості та віковими групами за 2017—2020 рр. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/rp.htm

17. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2015). *Policy Guide on youth entrepreneurship*. URL: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/webdiaeed2015d1_en.pdf

18. Де взяти кредит для бізнесу в Україні в 2021 році? URL: <https://inventure.com.ua/analytics/articles/gde-vzyat-kredit-dlya-biznesa-v-ukraine>

19. Краундфандинг: інвестицій в бізнес і на особисті потреби. URL: <https://inventure.com.ua/analytics/articles/kraudfanding-platformy:-investicii-v-biznes-i-nalichnye-nuzhdy>

20. Версаль Н., Шолохова Г. Переваги та недоліки зовнішніх джерел фінансування малих і середніх підприємств в Україні. Економічний журнал Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2020. № 1. 182—194. URL: https://www.researchgate.net/publication/340281068_PEREVAGI_TA_NEDOLIKI_ZOVNISNIH_DZEREL_FINANSUVANNA_MALIH_I_SEREDNIH_PIDPRJEMSTV_V_UKRAINI

References:

1. Karnaushenko, A. Petrenko, V. Tanklevska, N. Borovik, L. and Furdak, M. (2020), "Prospects of youth agricultural entrepreneurship in Ukraine", *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, vol. 6 (4), pp. 90—117. <https://doi.org/10.51599/are.2020.06.04.06>

2. Tsukanova, L.V. and Hrybkova, S.M. (2016), "Problems of choicesources of funding and their application in industry of Ukraine", *Ekonomichnyj visnyk Donbasu*, vol. 3 (45), pp. 148—153, available at: [http://www.evd-journal.org/download/2016/3\(45\)/pdf/19-Tsukanova.pdf](http://www.evd-journal.org/download/2016/3(45)/pdf/19-Tsukanova.pdf) (Accessed 10 Nov 2021).

3. Romanyshyn, V. Umantsiv, H. and Sias'ko, I. (2018), "Activation of lending to small and medium enterprises in Ukraine", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 22, pp. 70—77. DOI: 10.32702/2306-6814.2018.22.70

4. Pylypenko, I. and Yehorycheva, S. (2018), "Current state and main directions of development of the market of bank crediting of business entities in Ukraine", *Zbirnyk naukovykh statej mahistriv. Instytut ekonomiky, upravlinnia ta informatsijnykh tekhnolohij PUET*, pp. 274—282, available at: http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/7316/1/%D0%9C%D0%90%D0%93_%D0%97%D0%91%D0%98%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A_%D0%86%D0%9D%D0%A1%D0%A2%D0%98%D0%A2%D0%A3%D0%A2_%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9.pdf#page=274 (Accessed 10 Nov 2021).

5. Verkhoturova, A. and Doroshenko, N. (2018), "Analysis and prospects of lending to small and medium enterprises", *BiznesInform*, vol. 10, pp. 335—340.

6. Borovik, L.V. (2018), "Analysis of the impact of households on the investment attractiveness of the industry", *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*, vol. 4 (66), pp. 33—39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2018-4-6>

7. Petrenko, V. and Karnaushenko, A. (2020), "Financing innovative youth entrepreneurship by attracting venture funds", *BiznesInform*, vol. 7, pp. 242—248.

8. Boiko, V. Kwilinski, A. Misiuk, M. and Boiko, L. (2019), "Competitive advantages of wholesale markets of agricultural products as a type of entrepreneurial activity: the experience of Ukraine and Poland", *Economic Annals-XXI*, vol. 175, is. 1—2, pp. 68—72. <https://doi.org/10.21003/ea.V175-12>

9. Trusova, N.V. and Tanklevskaya, N.S. (2020), "Financial Provision of Investment Activities of the Subjects of the World Industry of Tourist Services", *Journal of Environmental Management and Tourism*, vol. XI, no. 4 (44), pp. 890—902. DOI: 10.14505/jemt.v11.4(44).13

10. Ostapenko, A.S. and Povod, T.M. (2017), "Assessment of the resource base of the banking system of Ukraine", *lobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, vol. 16, pp. 768—772, available at: <http://global-national.in.ua/issue-16-2017> (Accessed 10 Nov 2021).

11. Kovaleva, A. (2020), "Alternative forms of financial support for agricultural enterprises", *Agrosvit*, vol. 12, pp. 114—120. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.12.114

12. Balats'ka, A. (2020), "Directions for improving credit support for business development in Ukraine", *Halyts'kyj ekonomichnyj visnyk*, vol. 63, no 2, pp. 136—144.

13. Tymchenko, O. (2018), "Problems of financial support for small business development", *Ekonomika, marketynh ta pravo: teoretychni pidkhody ta praktychni aspekty rozvytku: zbirnyk tez dopovidj Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Economics, Marketing and Law: Theoretical Approaches and Practical Aspects of Development: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference]*, TsFEND, Poltava, Ukraine, 23 april, vol. 1, pp. 45—47.

14. Strilets', V. (2019), "Foreign experience of small business lending", *BiznesInform*, vol. 3, pp. 44—50.

15. Vovk, V. Kamins'ka, N. and Pryjma, S. (2013), "Modeling of active adaptation of financial crediting of projects in the enterprise", *Visnyk L'vivs'koho universytetu. Seriya ekonomichna*, vol. 49, pp. 242—248.

16. State Statistics Service of Ukraine (2021), "Unemployment of the population (according to the methodology of the Ministry of Education and Science) by sex, type of area and age groups for 2017—2020", available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_r/rp.htm (Accessed 10 Nov 2021).

17. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2015), "Policy Guide on youth entrepreneurship", available at: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/webdiaeed2015d1_en.pdf (Accessed 10 Nov 2021).

18. InVenture (2021), "Where to get a loan for business in Ukraine in 2021?", available at: <https://inventure.com.ua/analytics/articles/gde-vzyat-kredit-dlya-biznesa-v-ukraine> (Accessed 10 Nov 2021).

19. InVenture (2021), "Crowdfunding: investment in business and personal needs", available at: <https://inventure.com.ua/analytics/articles/kraudfanding-platformy:-investicii-v-biznes-i-na-lichnye-nuzhdy> (Accessed 10 Nov 2021).

20. Versal', N. and Sholokhova, H. (2020), "Advantages and disadvantages of external funding of small and medium-sized enterprises in Ukraine", *Ekonomichnyj zhurnal Skhidnoevropejs'koho natsional'noho universytetu im. Lesi Ukrainky*, vol. 1, pp. 182—194, available at: https://www.researchgate.net/publication/340281068_PEREVAGI_TA_NEDOLIKI_ZOVNISNIH_DZEREL_FINANSUVANNA_MALIH_I_SEREDNIH_PIDPRJEMSTV_V_UKRAINI (Accessed 10 Nov 2021).

Стаття надійшла до редакції 20.11.2021 р.

www.dy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

**ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток**

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28, (044) 458-10-73